

Лекція

Тема: Кормове і агротехнічне значення сіяних трав.

План заняття:

1. Види кормів, які готують із сіяних трав, їх поживність.
2. Багаторічні бобові сіяні трави конюшина червона, люцерна синя, еспарцет посівний.

Посилання на відео: <https://www.youtube.com/watch?v=V11ca18gV8I>
<https://www.youtube.com/watch?v=k75wekWe2ac>

Грубі корми (сіно, солома, полова та ін.) посідають значне місце у кормовій базі. Їх використовують переважно в зимовий період. Цінність цих кормів у годівлі тварин велика. Високий вміст клітковини у них надає раціонам певного об'єму, нормалізує роботу шлунка, кишок, сприяє кращому виділенню травних соків. Особливо велике значення мають грубі корми для жуйних. Вони забезпечують інтенсивний перебіг бродильних процесів у передшлунках завдяки інтенсивному розвитку мікроорганізмів, за допомогою яких відбувається біосинтез мікробного білка, амінокислот, вітамінів групи В, летких жирних кислот. Згодовування сіна в ранньому віці телятам і ягнятам стимулює розвиток передшлунків, що дає змогу переводити їх у більш ранньому віці на рослинні корми. Сіно є незамінним кормом у раціонах новотільних корів. Це єдиний з об'ємистих кормів, який містить вітамін В, необхідний для регулювання мінерального обміну в організмі тварин.

Сіно. Отримують його висушуванням скошених трав до вологості 15 — 17 % у польових умовах або штучним способом за допомогою спеціальних агрегатів. Поживність цього корму залежить від ботанічного складу рослин, фази вегетації під час скошування, умов вирощування, заготівлі та зберігання. В середньому поживність 1 кг сіна становить 0,4 — 0,5 к. од., 40 — 80 г перетравного протеїну, 3 — 9 — кальцію, 1 — 4 г фосфору і 10 — 35 мг каротину. Жиру в сіні 1 — 2,5 %, клітковини 25 — 30 і безазотистих екстрактивних речовин 38 — 42 %.

Усі види сіна за якістю поділяють на три класи: перший, другий і третій (табл. 3.3). Якщо воно не задовольняє вимог класного, його відносять до некласного (нестандартного). У бобовому сіні першого класу має бути не менше ніж 90 % бобових рослин, другого — 75 і третього — 60 %. Таку саму кількість злакових рослин має містити залежно від класу і злакове сіно, а бобово-злакове — бобових трав відповідно 50, 35 і 20 %. Для сіна природних сіножатей допускається вміст отруйних і шкідливих трав для першого класу 0,5, другого і третього — 1 %.

Солома — це стебла злакових і бобових культур після обмолоту. Вона містить 32 — 37 % клітковини, 4 — 7 — протеїну, 1 — 2 — жиру, 30 — 40 — безазотистих екстрактивних речовин і 4 — 7 % золи. В ярій соломі порівняно з озимою дещо менше клітковини й більше протеїну. Енергетична поживність 1 кг соломи озимих злаків — 0,20 — 0,22 к. од., а ярих — 0,25 — 0,30, у соломі бобових більше протеїну та мінеральних речовин, ніж у злакових.

Якщо солома в раціоні є основним грубим кормом, то її треба відповідно обробляти перед використанням. Підготовлену солому тварини поїдають краще. Так, непідготовленої корови поїдають 2 — 3 кг, а здобреної коренеплодами і концкормами — 5 — 6 кг.

Подрібнення соломи на січку — найпоширеніший спосіб підготовки її до згодовування. Січку перед використанням зволожують підсоленою водою, здобрюють подрібненими коренебульбоплодами, концкормами, а також заварюють, запарюють, обробляють хімічними речовинами тощо. Для великої рогатої худоби солому подрібнюють на часточки завдовжки 4 — 5, овець і коней — 2 — 3 см.

рім соломи, у годівлі тварин використовують стрижні качанів кукурудзи (0,37 к. од. і 13 — 15 г перетравного протеїну), кошики соняшнику (0,13 к. од. і 19 г перетравного протеїну), їх подрібнюють і дають у суміші з іншими кормами.

Полову одержують під час обмолоту зерна. До її складу входять плітки зерен, дрібні частинки стебел, биті колоски, домішки бур'янів. Вона має вищу поживність, ніж солома, — 0,30 — 0,40 к. од. Найцінніша полова гречана, ляна, конюшинова, її згодовують переважно свиням. Полову злаків і бобових дають жуйним і коням. Перед згодовуванням полову остистих злаків запарюють, оскільки ості подразнюють слизову оболонку ротової порожнини.

Багаторічні бобові сіяні трави конюшина червона, люцерна синя, еспарцет посівний.

Конюшина лучна (червона) — цінна кормова культура, що дозволяє збалансувати вуглеводисті корми за вмістом протеїну. На 1 кормову одиницю має у 1,5 рази більше перетравного протеїну, ніж його потрібно за зоотехнічними нормами. Містить майже всі амінокислоти, в т. ч. найважливіші — лізин, метіонін, триптофан. У фазі бутонізації конюшина лучна містить 20,5 % протеїну, на початку цвітіння — 18 %, а в фазі повного цвітіння -17,4 %. В 1 ц зеленої маси міститься 21 кормова одиниця, в 1 ц сіна — 53 корм. од. Урожайність зеленої маси за два укоси в середньому становить 300-500 ц/га, сіна — 50-100 ц/га.

Конюшина біла (повзуча) є однією з найцінніших трав, яку вводять у травосуміш для пасовищного використання. Вона дуже стійка і конкурентоздатна в травостої, добре витримує витоптування, зберігається впродовж багатьох років (10 і більше). Не витісняється злаковими травами. Кормова цінність і поїдання добрі. За кількістю білка переважає лучну і гібридну конюшини, містить багато вітамінів. Добрий медонос. Витримує 4-6 циклів випасання, дає до 400 ц/га зеленої маси.

Конюшина біла — вологолюбна рослина, здатна витримувати затоплення. Оптимальний рівень ґрунтових вод для неї 60-80 см. Це зимостійка рослина, добре переносить холодні зими. Невимоглива до ґрунтів, добре росте на глинистих, суглинкових, торфових, супіщаних, кам'янистих ґрунтах. Це одна з найпридатніших трав для вирощування на меліоративних землях. На підвищену кислотність ґрунту конюшина біла менш реагує, ніж лучна, але на дуже кислих росте погано.

Конюшина гібридна (рожева). Природний гібрид лучної і повзучої конюшини. Від лучної відрізняється меншою висотою рослин і розмірами блідо-рожевих головок. Добре росте на вологих луках, де конюшина червона випадає з травостою, а також на осушених болотах. Менше, ніж лучна, чутлива до кислотності ґрунтів. Вона може рости де рН становить 4,0-4,5. Витримує затоплення, сильні морози, дуже рідко вимерзає, але чутлива до посухи.

Люцерна посівна, або синя. Основна бобова кормова культура в системі кормового конвеєра, одна з найцінніших трав для польового травосіяння. У сіні люцерни, зібраному у фазі бутонізації, міститься до 10% білка, а у висушеному листі — до 20 % білка, який за якостями не поступається білку курячих яєць. У люцерні є багато вітамінів, фосфору і кальцію. 100 кг люцернового сіна містить 52 корм. од., у 100 кг зеленої маси — до 20 корм. од.

Еспарцет. В Україні вирощують три види еспарцету: еспарцет виколистий або посівний, еспарцет піщаний, еспарцет закавказький.

Еспарцет належить до цінних кормових рослин. У 100 кг зеленої маси міститься 19-20 корм. од., в сіні — 50-51корм. од., тобто за кормовою цінністю не поступається люцерні. На пасовищах його охоче їдять коні, але інші види худоби — гірше. При згодовуванні зеленої маси тварини не хворіють на тимпатію (здуття). Не стійкий проти випасання, особливо в перший рік використання.

Еспарцет є добрим попередником для більшості культур сівозміни. Він нагромаджує в ґрунті 100-200 кг/га азоту. Цінний медонос, з 1 га його посіву одержують 1,0-1,5 ц меду.

Коренева система здатна засвоювати важкорозчинні фосфорні й кальцієві сполуки з ґрунту. Еспарцет слабо реагує на внесення органічних і мінеральних добрив та на рівень родючості ґрунту, тому добре росте на малородючих землях. На коренях формується значно більше бульбочок, ніж у люцерни чи конюшини.

Буркун білий — однорічна і дворічна рослина. За кормовою цінністю буркун майже не поступається іншим багаторічним бобовим травам. У 100 кг зеленої маси міститься 18 корм. од., сіна — 44 корм. од. Через специфічний запах і гіркуватий присмак кумарину велика рогата худоба зелену масу спочатку поїдає погано, але швидко звикає і їсть охоче. Він має перевагу над конюшиною і люцерною в тому, що добре росте на бідних легких піщаних ґрунтах, витримує посуху і дуже зимостійкий.

Буркун жовтий дворічна рослина. Відрізняється від білого меншою висотою. Починає цвісти на 10-15 днів раніше буркуну білого. Буркун жовтий має вищий вміст ароматичних речовин (кумарину), порівняно з буркуном білим.